

Sygn. akt III AUa 753/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 listopada 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Małgorzata Rokicka - Radoniewicz (spr.)
Sędziowie:	SA Elżbieta Czaja SA Małgorzata Pasek
Protokolant: protokolant sądowy Joanna Malena	

po rozpoznaniu w dniu 5 listopada 2015 r. w Lublinie

sprawy H. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o wzrost świadczenia z tytułu stażu pracy

na skutek apelacji wnioskodawczynie H. M.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 18 maja 2015 r. sygn. akt VIII U 1844/14

oddala apelację.

Elżbieta Czaja Małgorzata Rokicka – Radoniewicz Małgorzata Pasek

III AUa 753/15

UZASADNIENIE

Organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z dnia 21 października 2013 r. ustalił od 1 czerwca 2013 r. nową wysokość emerytury przysługującej H. M.. Jednocześnie odmówił uwzględnienia wynagrodzenia minimalnego z tytułu członkostwa w (...) jak również z tytułu umowy zlecenia w (...) w latach 69-70 oraz wskazał, że uwzględnienie zatrudnienia na podstawie zeznań świadków jest możliwe, gdy równocześnie zostanie złożona choć częściowa dokumentacja za ten okres w postaci legitymacji ubezpieczeniowej, starego dowodu osobistego lub pism z zakładu pracy.

Od tej decyzji odwołanie do Sądu Okręgowego w Lublinie wniosła H. M., domagając się zmiany decyzji i uwzględnienia okresu zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy od 1 września 1980 r. do 31 stycznia 1985 r. w(...) w L., przyjęcia

do wysokości świadczenia minimalnego wynagrodzenia za ten okres pracy oraz za okres od 1 października 1980 r. do 31 grudnia 1981 r. z tytułu zatrudnienia w (...) w M. i w S. w wymiarze połowy etatu.

Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z dnia 15 kwietnia 2014 r. zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił H. M. wysokość emerytury od dnia 1 czerwca 2013 r. z uwzględnieniem do stażu pracy okresu zatrudnienia od 1 września 1980 r. do 31 stycznia 1985 r. w (...)w L. oraz przy przyjęciu minimalnego wynagrodzenia za ten okres oraz wynagrodzenia w wysokości wskazanej w zaświadczeniu o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 8 sierpnia 2013 r. za okres pracy od 1 października 1980 r. do 16 czerwca 1985 r. w (...)w W. oraz połowy minimalnego wynagrodzenia za okresy pracy:

- w (...)w S. od 1 października 1980 r. do 31 grudnia 1981 r.,

- w (...)w M. od
1 października 1980 r. do 31 grudnia 1981 r.,

- w (...)w N. od
1 października 1980 r. do 16 czerwca 1985 r. oraz zasądził od organu rentowego na rzecz wnioskodawczynie kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Wskutek wniesionej przez organ rentowy apelacji Sąd Apelacyjny w Lublinie wyrokiem z dnia 23 lipca 2014 r. uchylił wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 15 kwietnia 2014 r. i przekazał sprawę sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy w Lublinie rozpoznając ponownie sprawę wyrokiem z dnia 18 maja 2015 roku oddalił odwołanie. Sąd Okręgowy ustalił, że w ponownym postępowaniu wnioskodawczynie precyzując swoje odwołanie domagała się uwzględnienia do wysokości emerytury okresu zatrudnienia w (...)w L. od 1 września 1980 r. do 31 stycznia 1985 r. na stanowisku radcy prawnego w wymiarze pełnego etatu oraz minimalnego wynagrodzenia za ten okres ze względu na brak dokumentacji płacowej. Ponadto minimalnego wynagrodzenia w wymiarze odpowiadającym zatrudnieniu na 1/2 etatu w (...)w S., N. i M. w okresie od 1 października 1980 r. do 31 grudnia 1981 r. z uwzględnieniem zachowanych list płac oraz zaświadczeń o zatrudnieniu i wynagrodzeniu.

Organ rentowy zaskarżoną decyzją uwzględnił do wartości kapitału początkowego i wysokości emerytury, kwoty wynagrodzenia z kartotek zarobków za październik – grudzień 1980 r. i luty 1981 r. oraz minimalnego wynagrodzenia za styczeń 1981 r. i marzec - listopad 1981 r. z okresu zatrudnienia w (...)w N., a ponadto okres zatrudnienia w (...)w W. od 1 stycznia 1982 r. do 31 stycznia 1985 r. i wynagrodzenia wykazane za lata 1980 – 1985 zaświadczeniem o zatrudnieniu i wynagrodzeniu.

Oceniając okoliczności związane z zatrudnieniem wnioskodawczynie w charakterze radcy prawnego Sąd Okręgowy zauważył, że do dnia 1 października 1982 r. (data wejścia w życie ustawy z 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych) zasady organizacji obsługi prawnej, obowiązki radców prawnych, wymiar godzin pracy i czas pracy regulowały przepisy Uchwały nr 533 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 1961 r. w sprawie obsługi prawnej przedsiębiorstw państwowych, zjednoczeń oraz banków państwowych (MP 1961 nr 96, poz. 406) a także Zarządzenie nr 62 Prezesa Rady Ministrów z dnia 3 lipca 1962 r. w sprawie ogólnych zasad organizacji obsługi prawnej przedsiębiorstw państwowych, zjednoczeń oraz banków państwowych (MP z 1962 nr 57, poz. 270 ze zm.). Uchwała nr 533 znajdowała zastosowanie w zakresie obsługi prawnej przedsiębiorstw, zjednoczeń i banków a ponadto zalecała zorganizowanie obsługi prawnej według określonych w niej zasad centralnym organizacjom spółdzielczym i stowarzyszeniom prowadzącym działalność gospodarczą (§ 24).

Zatrudnienie radcy prawnego (co do zasady) następowało w drodze zawarcia z nim umowy o pracę. Osoba, która nie była wpisana na listę radców prawnych jako radca prawny danego przedsiębiorstwa (spółdzielni) nie mogła w nim pełnić funkcji radcy prawnego. Listę radców prawnych zatrudnionych w przedsiębiorstwach mających siedzibę na terenie działania danej okręgowej komisji arbitrażowej prowadził prezes tej komisji arbitrażowej. Wpis na listę

radców prawnych następował na wniosek dyrektora przedsiębiorstwa. Do wniosku należało dołączyć dokumenty stwierdzające, że osoba, która ma być wpisana na listę radców prawnych spełnia wymagania formalne oraz umowę o pracę (§ 8 - § 9 i § 12).

Radca prawny mógł wykonywać stałą obsługę prawną jednego podmiotu gospodarczego lub kilku, gdy ze względu na niewielkie potrzeby w zakresie obsługi prawej nie było celowe zatrudnienie radcy prawnego nawet w ograniczonym wymiarze godzin w jednym zakładzie. Te same osoby mogły być zatrudnione jako radcowie prawni w kilku, najwyżej jednak w 4 jednostkach pod warunkiem, że łączne zatrudnienie ich w tym charakterze nie przekraczało wymiaru półtora etatu.

Również ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz.U. 1982 nr 19, poz. 145) w pierwotnym brzmieniu przewidywała możliwość zatrudnienia radcy prawnego jednocześnie w więcej niż jednej jednostce organizacyjnej, przy czym łączny wymiar zatrudnienia nie mógł przekraczać półtora etatu. Przepisy ustawy o radcach prawnych w zakresie maksymalnego wymiaru czasu pracy uległy zmianie 15 września 1997 r. (art. 17). Należy dodać, że w razie otrzymania wniosku o wpis jako radcy prawnego osoby, która w jednostce zgłaszającej i już go zatrudniającej miałyby pracować w wymiarze przekraczającym półtora etatu, prezes okręgowej komisji arbitrażowej nie dokonywał wpisu zatrudnienia na liście radców prawnych zawiadamiając o tym przedsiębiorstwo zgłaszające i jego jednostkę nadrzędną.

W ocenie Sądu przytoczone ogólne zasady zatrudnienia radców prawnych mają istotne znaczenie dla ustalenia rzeczywistego przebiegu zatrudnienia wnioskodawczyni jako radcy prawnego w latach 1980 – 1985. Sąd Okręgowy zwrócił przy tym uwagę, że H. M. w dniu(...) urodziła dziecko i do 3 października 1981 r. korzystała z urlopu macierzyńskiego a od 4 listopada 1981 r. do 16 czerwca 1985 r. przebywała na urlopie wychowawczym.

Na podstawie akt osobowych Okręgowej Izby Radców Prawnych, akt osobowych dotyczących zatrudnienia wnioskodawczyni w (...) w N. oraz dokumentów źródłowych dotyczących zatrudnienia w (...) w K. z siedzibą w S. Sąd Okręgowy ustalił, że H. M. w dniu 15 maja 1980 r. złożyła egzamin radcowski. Do dnia 31 sierpnia 1980 r. była zatrudniona w Przedsiębiorstwie (...) na stanowisku specjalisty ds. reklamacji kolejowych.

Od 1 października 1980 r. została zatrudniona w (...)w N. na stanowisku radcy prawnego na podstawie umowy o pracę w wymiarze połowy etatu. Kandydaturę wnioskodawczyni wskazała Zarządowi (...) jednostka nadrzędna(...)w L. określając warunki zatrudnienia na stanowisku radcy prawnego, wymiar czasu pracy, zasady wynagradzania, a także wyznaczył do obsługi prawnej spółdzielnie objęte podrejonem nr 5.

Wnioskodawczyni na wniosek (...) w N. została wpisana na listę radców prawnych prowadzoną przez Państwowy Arbitraż Gospodarczy Okręgową Komisję Arbitrażową w L. pod nr (...)jako radca prawny tej (...). Z treści wniosku wynika, że wnioskodawczyni wykonywała wspólną obsługę trzech (...): (...) w N., (...) w M. i (...) w K.. Od dnia 16 czerwca 1981 r. do 3 października 1981 r. korzystała z urlopu macierzyńskiego a od 4 listopada 1981 r. do 16 czerwca 1985r. przebywała na urlopie wychowawczym.

Jednocześnie 1 października 1980 r. H. M. została zatrudniona na zasadach członkowskich w (...) w K. z siedzibą w S. jako radca prawny wykonujący wspólną obsługę prawną sześciu (...); w K., O. k/W., S., M., P. i R.. We wniosku o wpis na listę radców prawnych wskazano, że wnioskodawczyni wykonuje obsługę prawną w wymiarze pełnego etatu i będzie otrzymywała wynagrodzenie według dniówek obrachunkowych płatne miesięcznie, zaliczkowo (75%), w pozostałej części po podziale dochodu rocznego. Wnioskodawczyni wykonywała pracę na zasadach członka Spółdzielni do 31 grudnia 1981 r.

Z powyższego jednoznacznie wynika, że H. M. od 1 października 1980 r. do 31 grudnia 1981 r. wykonywała obsługę prawną jako rada prawny w wymiarze półtora etatu, a więc w maksymalnym dopuszczalnym wymiarze czasu pracy.

Zdaniem Sądu brak jest podstaw do przyjęcia by wnioskodawczyni w okresie od 1 września 1980 r. do 31 stycznia 1985 r. była zatrudniona na podstawie umowy o pracę jako radca prawny w(...), bowiem brak jest jakichkolwiek

dokumentów na tę okoliczność, a w świetle obowiązujących wówczas przepisów trudno dać wiarę, że przez prawie 5 lat(...)nie zgłosił zawarcia umowy o pracę Okręgowej Komisji Arbitrażowej w L. co było obligatoryjne. Sąd nie podzielił zeznań świadków M. D. i T. M. w części w jakiej zeznały, że wnioskodawczyni była zatrudniona w(...) (...). Okoliczność, że wnioskodawczyni przychodziła do biura, spotkała się z innymi radcami wykonującymi obsługę prawną w 33(...)dla których jednostką nadrzędną był (...) (...) nie oznacza, że łączył ją stosunek pracy. Udział w konsultacjach, spotkaniach radców prawnych wykonujących obsługę prawną spółdzielni wynikał z zakresu obowiązków, wszak obsługa prawna obejmowała między innymi opracowywanie i opiniowanie projektów umów, zarządzeń, instrukcji czy regulaminów i niewątpliwie te czynności wymagały uzgodnień z jednostką nadrzędną. Potwierdzają to zeznania świadka M. D., która była zatrudniona w trzech Spółdzielniach w łącznym wymiarze czasu pracy wynoszącym półtora etatu i również często przychodziła do biura(...)- jak zeznała, „spotykaliśmy się na naradach przy opracowywaniu regulaminów, tekstów umów”

W czasie korzystania z urlopu wychowawczego (od 4 listopada 1981 r. do 16 czerwca 1985 r.) H. M. od 1 stycznia 1982 r. podjęła zatrudnienie w niepełnym wymiarze czasu pracy (1/2 etatu) w(...)w W. na podstawie umowy o pracę na stanowisku radcy prawnego. Do jej obowiązków należała wspólna obsługa prawna trzech (...) w W., S. i W.. Zgodnie ze świadectwem pracy z 8 sierpnia 2013 r. pozostawała w zatrudnieniu do 16 czerwca 1985 r.

Mając na uwadze powyższe ustalenia Sąd Okręgowy stwierdził, że H. M. była zatrudniona jako radca prawny;

- od 1 października 1980 r. do 16 czerwca 1985 r. w (...) N. ze wspólną obsługą prawną trzech jednostek na podstawie umowy o pracę w wymiarze 1/2 etatu. Obsługą prawną objęte były(...)w M. i K.,

- od 1 października 1980 r. do 31 grudnia 1981 r. w (...) K. z /s w S. (wspólna obsługa sześciu jednostek) na zasadach członkowskich,

- od 1 stycznia 1982 r. do 16 czerwca 1985 r. w (...) w W. ze wspólną obsługą (...) w S. i W. na podstawie umowy o pracę w wymiarze 1/2 etatu. Taki przebieg zatrudnienia wynika również z własnych oświadczeń wnioskodawczyni dotyczących wymiaru czasu pracy, jednostek zatrudniających jak też dat rozpoczęcia pracy zachowanych w aktach osobowych (k. 10, 12 i 41). W powołanych pismach wnioskodawczyni wymienia (...)jedynie jako jednostkę nadrzędną, a nie jako pracodawcę lub miejsce pracy. Należy podnieść, że w czasie zatrudnienia w (...) w W. skarżąca podjęła od 1 lutego 1985 r. zatrudnienie w wymiarze pełnego etatu jako radca prawny w(...)w B..

Wymienione wyżej okresy zatrudnienia zbiegają się w czasie, jednakże przy ustaleniu prawa do emerytury i renty uwzględniane są pojedynczo (art. 5 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) i zestawienie okresów zatrudnienia dla celów zaskarżonej decyzji jest prawidłowe i zgodne z wykazem okresów dla celów ustalenia wysokości kapitału początkowego.

Za bezzasadne Sąd Okręgowy uznał żądanie uwzględnienia minimalnego wynagrodzenia za okresy zatrudnienia w (...)w K. z/s. w S., M. w(...)oraz w (...) w N. tylko za miesiące za które brakuje kartotek wynagrodzeń.

Oczywiste jest, że skoro wnioskodawczyni nie była zatrudniona w (...)(...)to brak jest podstaw do uwzględnienia minimalnego wynagrodzenia, które zgodnie z art. 15 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS przyjmuje się do ustalenia podstawy wymiaru składek w sytuacji gdy pozostawanie w stosunku pracy nie budzi wątpliwości a jedynie brak jest dokumentacji płacowej.

Podobnie nie można przyjąć minimalnego wynagrodzenia za okres od 1 października 1980 r. do 31 grudnia 1981 r. w (...)w K. z/s w S., gdyż wnioskodawczyni wykonywała pracę w ramach stosunku członkostwa, który został rozwiązany za porozumieniem stron 31 grudnia 1981 r.

Organ rentowy uwzględnił:

- za 1980 r. wynagrodzenie jakie wnioskodawczyni otrzymała z tytułu zatrudnienia jako radca prawny w (...) N. ze wspólną obsługą(...) M. i (...) K. w łącznej kwocie 7.100 zł na podstawie kart wynagrodzeń za październik – grudzień 1980 r. (2.200 + 2.200 + 2.700),

- za 1981 r. wynagrodzenie jakie zostało wypłacone wnioskodawczyni w lutym w wysokości 2.550 zł z tytułu zatrudnienia w (...)w N. oraz wynagrodzenie minimalne za styczeń i od 1 marca do 4 listopada w łącznej kwocie 10.920 zł,

- za lata 1982 – 1984 wynagrodzenie wykazane w zaświadczeniu o zatrudnieniu i wynagrodzeniu na druku ZUS Rp-7 z dnia 8 sierpnia 2013 r. z tytułu zatrudnienia w (...) w W..

Sąd Okręgowy zauważył, że zarówno świadectwo pracy z dnia 8 sierpnia 2013 r. jak i zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z tej samej daty dotyczące okresu zatrudnienia w W. od 1 października 1980 r. budzi zastrzeżenia w świetle dokonanych w niniejszym postępowaniu ustaleń, że wnioskodawczyni podjęła zatrudnienie od 1 stycznia 1982 r. korzystając z urlopu wychowawczego i po rozwiązaniu stosunku członkostwa z(...)w K. z/s w S. (co nastąpiło 31 grudnia 1981 r.).

Brak jest również podstaw do uwzględnienia minimalnego wynagrodzenia z tytułu zatrudnienia w (...) w M., skoro jednoznacznie w toku postępowania sądowego ustalono, że wnioskodawczynię nie łączył stosunek pracy z wymienioną (...). Umowa o pracę została zawarta z (...) w N. i zgodnie z tą umową oraz zaleceniami jednostki nadrzędnej (...) (...)wnioskodawczyni wykonywała wspólną obsługę prawną dla (...) w N., M. i K..

Od tego wyroku wniosła wnioskodawczyni H. M. zaskarżając wyrok w całości. Wyrokowi zarzucała:

1.naruszenie prawa materialnego przez niezastosowanie przepisu § 9 ust.1 zarządzenia nr 62 Prezesa Rady Ministrów z dnia 3 lipca 1962 roku w sprawie ogólnych zasad organizacji obsługi prawnej przedsiębiorstw państwowych, zjednoczeń oraz banków państwowych w związku z § 24 uchwały nr 533 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 1961 roku w sprawie obsługi prawnej przedsiębiorstw państwowych i niedostrzeżenie, że w wypadku ubezpieczonej normy zatrudnienia wynikające z tych przepisów nie były przestrzegane;

2. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego przez przyjęcie, że ubezpieczona nie pracowała w Wojewódzkim Związku Rolniczych Spółdzielni Produkcyjnych oraz pracowała w(...)w S. na zasadach członkowskich w sytuacji, gdy z materiału dowodowego sprawy wynika, że świadczyła pracę i w (...)i(...)w S. w oparciu o umowę o normalną pracę (pisownia oryginału);

3. naruszenie przepisów postępowania które miało wpływ na wynik sprawy – art.328 § 2 kpc w związku z art.233 § 1 kpc poprzez nieodniesienie się do dokumentów wskazujących, że ubezpieczona świadczyła pracę w(...)S. w oparciu o umowę o pracę.

Wnosiła o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i uwzględnienie odwołania ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

Wbrew pogładowi wyrażonemu w apelacji Sąd Apelacyjny nie stwierdza naruszenia prawa materialnego ani sprzeczności w ustaleniach Sądu I instancji. Sąd Okręgowy przeprowadził bardzo szczegółowe postępowanie dowodowe z urzędu oraz w uwzględnieniu zgłaszanych przez wnioskodawczynię wniosków dowodowych, bardzo i wyjątkowo starannie wnikliwie przeanalizował materiał dowodowy zgromadzony w sprawie i poczynił ustalenia faktyczne, które znajdują pełne oparcie w przeprowadzonych dowodach, są dokładne i wewnętrznie spójne. Z zebranego materiału dowodowego Sąd wyprowadził wnioski logicznie poprawne i zgodne z zasadami doświadczenia życiowego i ocena dowodów nie narusza zasady swobodnej oceny dowodów przewidzianej w art. 233 KPC. Skarżąca

w apelacji nie podważyła oceny dowodów dokonanej przez Sąd. Aby tego dokonać celu nie jest tu wystarczająca sama polemika i przedstawienie własnej wersji, nieznajdującej potwierdzenia w materiale dowodowym), lecz wymagane jest wskazanie, w czym wyraża się brak logiki lub uchybienie regułom doświadczenia życiowego w przyjęciu wniosków kwestionowanych. Skarżąca takich okoliczności nie wykazała, ograniczając się do przytoczenia w apelacji ponownie tych samych argumentów, które zostały już omówione przez Sąd I instancji.

Sąd Apelacyjny nie stwierdza naruszenia przez Sąd Okręgowy przepisów prawa materialnego. Treść tych przepisów i warunki jego stosowania zostały szczegółowo omówione w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Sąd Apelacyjny w pełni podziela stanowisko Sądu Okręgowego w tej części i wnioski prawnicze odnoszące się do wymagań przy zatrudnieniu radców prawnych w poprzednim systemie prawnym i ograniczeń wynikających z tych przepisów. Przypomnieć należy skarżącej i jej pełnomocnikowi adwokatowi że w poprzednim systemie prawnym zawód radcy prawnego nie był zawodem wolnym i był związany z obsługą prawną konkretnej jednostki gospodarki społecznej, a wpis na listę radców prawnych następował wyłącznie na wniosek jednostki zatrudniającej radcę. Nie istniała więc żadna dowolność w ustaleniu zakresu wymiaru pracy radcy, co usiłuje wykazać skarżąca.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Okręgowy odniósł się do wszystkich dowodów zgromadzonych w sprawie, w tym również wskazanych przez wnioskodawczynię i ocenił ich wiarygodność mając na względzie przede wszystkim dowody pochodzące ze spornego okresu.

Sąd Apelacyjny w całej rozciągłości podziela zarówno ustalenia faktyczne, jak i wnioski prawnicze zawarte w motywach zaskarżonego wyroku. W tej sytuacji nie zachodzi potrzeba ich powtarzania (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 22 kwietnia 1997 roku II UKN 61/97 – OSNAPiUS 1998/3/104, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 roku I PKN 339/98 – OSNAPiUS 1998/24/776). Podnieść należy dodatkowo, że skarżąca argumentami przytoczonymi w apelacji w żaden sposób nie podważyła zasadności stanowiska Sądu pierwszej instancji. Apelacja zawiera bowiem jedynie własną nadinterpretację przepisów obowiązujących w okresie wykonywania przez wnioskodawczynię zawodu radcy prawnego, nie znajdującą potwierdzenia w treści tych przepisów. Można nawet odnieść wrażenie, że skarżąca zaprzecza oczywistym faktom i wbrew dowodom zgromadzonym w sprawie usiłuje statuować inny stan faktyczny opierając się wyłącznie na swoich twierdzeniach.

W tej sytuacji Sąd Apelacyjny uznał, że zaskarżony wyrok w pełni odpowiada przepisom prawa, dlatego apelacja nie może być uwzględniona.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny na podstawie art.385 KPC orzekł, jak w sentencji.